

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ Й ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

©2020 ЗАХАРОВА Н. Ю.

УДК 658.15
JEL: D29; G32; L23

Захарова Н. Ю. Підходи до формування й оцінки фінансової стійкості підприємства

Мета статті полягає у виділенні підходів до визначення сутності фінансової стійкості, факторів, що її обумовлюють та в обґрунтуванні основних методичних підходів до її оцінки. Систематизовано підходи до визначення сутності фінансової стійкості, а саме: як стану підприємства або його фінансових ресурсів; як здатність або спроможність підприємства виконувати певні зобов'язання та досягати результатів; як інтегральну чи узагальнюючу характеристику підприємства в цілому або його фінансового стану зокрема; як платоспроможність, що забезпечується в певному часовому періоді та за певних умов. Обґрунтовано важливість оцінки фінансової стійкості, метою якої є визначенні ступеня залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, рівня фінансового ризику, можливості здійснювати фінансування за рахунок власних фінансових ресурсів, встановлення зони та запасу фінансової стійкості. Виокремлено основні ознаки фінансової стійкості підприємства та підходи до її оцінки. Обґрунтовано необхідність аналізу структури фінансових ресурсів та надано алгоритм групування власних, залучених і позикових фінансових ресурсів відповідно до окремих статей балансу. Наведено механізм розрахунку та окреслено значення основних показників, що використовуються для оцінки фінансової стійкості. Підкреслюється, що лише зважений підхід до формування певного рівня фінансової стійкості на основі його ретельної оцінки може бути запорукою стабільного зростання прибутковості бізнесу, забезпечення кредитоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, платоспроможність, фінансова безпека, фінансові ресурси, фінансовий ризик.

DOI:

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 20.

Захарова Наталя Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (просп. Богдана Хмельницького, 18, Мелітополь, 72312, Україна)

E-mail: nata-zakharova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5491-492X>

UDC 658.15
JEL: D29; G32; L23

Zakharova N. Yu. The Approaches to the Formation and Assessment of the Financial Stability of Enterprise

The article is aimed at allocating approaches to determining the essence of financial stability, factors that cause it and substantiating the basic methodical approaches to its assessment. The approaches to determining the essence of financial stability are systematized, namely: as the status of both enterprise and its financial resources; as both ability and capacity of the enterprise to fulfill certain obligations and achieve results; both as an integrated and generalizing characteristic of the enterprise in general or as its financial position in particular; as solvency ensured in a certain time period and under certain conditions. The author substantiates the importance of assessing financial stability, the purpose of which is to determine the degree of dependence of the enterprise on external sources of financing, the level of financial risk, the ability to fulfill financing at the expense of the own financial resources, setting the zone and reserve of financial stability. The main features of financial stability of the enterprise and approaches to its assessment are singled out. The need to analyze the structure of financial resources is substantiated and the algorithm of grouping of the own, involved and borrowed financial resources in accordance with certain articles of balance is provided. A calculation mechanism is presented and the values of the main indicators used to assess financial stability are outlined. It is emphasized that only a balanced approach to the formation of a certain level of financial stability on the basis of its careful valuation can be the guarantee to a stable growth of business profitability, ensuring creditworthiness and investment attractiveness of the enterprise.

Keywords: financial stability, solvency, financial security, financial resources, financial risk.

Fig.: 2. Tabl.: 2. Bibl.: 20.

Zakharova Natalia Yu. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (18 Bohdana Khmelnytskoho Ave., Melitopol, 72312, Ukraine)

E-mail: nata-zakharova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5491-492X>

В умовах мінливого середовища результативність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, безумовно, залежить від стійкості його фінансового стану. Остання є ви-

значальним критерієм щодо можливості забезпечення фінансової рівноваги підприємства та нарощення його фінансового потенціалу в перспективі. Особливої уваги потребують вирішен-

ня питання управління фінансовими ресурсами з боку їх формування, розподілу та використання, висока ефективність якого забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутковості ведення бізнесу, здійснення процесів розширеного відтворення при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності, з одного боку, і мінімізації фінансових ризиків – з іншого. Крім того, виникає більш комплексне питання забезпечення фінансової безпеки підприємства та можливості фінансового маневрування в нестабільних умовах господарювання. Тому винятково важливим для суб'єктів господарювання на сьогодні є підвищення фінансової стійкості.

Питання щодо розкриття сутності та оцінки фінансової стійкості підприємства широко висвітлені у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як М. С. Абрютіна, М. Д. Білик, Г. О. Крамаренко, М. Я. Коробов, Л. А. Костирко, В. М. Кремень, Л. А. Лахтіонова, Н. А. Мамонтова, Н. Ю. Невмержицька, О. В. Павловська, Г. В. Савицька, Л. М. Шабліста, С. Я. Щепетков, І. Ф. Ясіновська. Деякі підходи до характеристики й оцінки фінансової стійкості наведено в нормативно-правових документах. Однак не існує єдиної думки щодо визначення сутності фінансової стійкості, її характерних ознак, методики оцінки та інтерпретації результатів. Чіткого розмежування потребують саме підходи до оцінки фінансової стійкості відповідно до цілей і напрямів її здійснення.

Метою статті є виокремлення та характеристика підходів до визначення сутності фінансової стійкості, факторів, що її обумовлюють, та обґрунтування основних методичних підходів її оцінки.

Сутність фінансової стійкості підприємств неодноразово була центром уваги праць зарубіжних і вітчизняних учених, однак єдності щодо її визначення не існує донині. Узагальнюючі різні трактування, можна виділити декілька основних підходів.

Прихильники *першого підходу* визначають *фінансову стійкість як стан підприємства або його фінансових ресурсів*, за якого досягаються основні параметри його розвитку. Досить обґрунтованим у цьому підході є виділення серед них платоспроможності, стабільної прибутковості, розширеного відтворення, фінансової рівноваги, кредитоспроможності.

Так, Білик М. Д. вважає, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення [2, с. 302]. Родіонова В. М. і Федотова М. О. трактують фінансову стійкість як такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [16, с. 18]. Лахтіонова Л. А. характеризує фінансову стійкість як стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розширення й оновлення [9, с. 387]. Мамонтова Н. А. зазначає, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва та реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва [11, с. 7].

Щодо *другого підходу*, то науковці трактують фінансову стійкість як *здатність або спроможність підприємства виконувати певні зобов'язання та досягати результатів*. Ми погоджуємося з тим, що, з одного боку, фінансова стійкість свідчить саме про спроможність підприємства ефективно здійснювати господарську діяльність. Однак, з іншого боку, таке визначення не містить характеристики стану суб'єкта господарювання, що забезпечується при досягненні певного рівня фінансової стійкості.

У рамках цього підходу Павловська О. В., Притуляк Н. М. і Невмержицька Н. Ю. розглядають фінансову стійкість з позиції спроможності підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати запаси та витрати, не допускати невинуватої дебіторської та кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями [15, с. 189]. Савицька Г. В. визначає фінансову стійкість підприємства як здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх

активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що гарантує його постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику [18, с. 347]. Кремень В. М. і Щепетков С. Я. зазначають, що фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливих умовах внутрішнього та зовнішнього середовища [8, с. 110]. Майже аналогічне визначення подає Островська О. А., додаючи, що фінансова стійкість гарантує постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства в межах допустимого рівня ризику [14, с. 182]. Марцин В. С. характеризує фінансову стійкість як здатність підприємства стабільно розвиватися, зберігаючи свою фінансову безпеку в умовах ризикового внутрішнього та зовнішнього середовища з метою максимізації фінансових результатів і забезпечення розширеного відтворення [12, с. 27].

До третього підходу належать твердження, у яких фінансова стійкість визначається як інтегральна чи узагальнююча характеристика підприємства в цілому або його фінансового стану. Цей підхід вважаємо одним із найбільш обґрунтованих, оскільки у трактуваннях найбільш комплексно відображується значення та вплив фінансової стійкості.

Костирко Л. А. розкриває значення фінансової стійкості як інтегральну характеристику здатності підприємства як системи трансформувати фінансові ресурси з максимальною економічною вигодою та мінімальним ризиком [6, с. 123]. Шаблиста Л. М. дотримується точки зору, що фінансова стійкість – це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, що відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників [19, с. 48]. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. визначають фінансову стійкість як більш узагальнену характеристику фінансового стану підприємства, тобто здатність суб'єкта господарювання розвиватися та функціонувати, забезпечувати фінансову незалежність та зберігати рівновагу своїх пасивів та активів, що гарантує інвестиційну привабливість та платоспроможність підприємства [17, с. 93].

Прихильники четвертого підходу зводять визначення фінансової стійкості до його платоспроможності, що забезпечується в певному

часовому періоді та за певних умов. Вважаємо, що такий підхід не враховує комплексність досліджуваного поняття й однобічно характеризує стан підприємства та можливості його подальшого розвитку.

Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. визначають фінансову стійкість як платоспроможність у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власним і позиковим капіталами [7, с. 167]. Галушак В. В. стверджує, що під фінансовою стійкістю підприємства слід розуміти платоспроможність підприємства за умови дотримання фінансової рівноваги між власними та позиковими фінансовими ресурсами [3, с. 811]. Абрютіна М. С. і Грачов А. В. визначають фінансову стійкість підприємства як надійно гарантовану платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та поведінки партнерів [1, с. 97]. Ловінська І. Г. зазначає, що фінансова стійкість являє собою певний стан рахунків підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність [10, с. 254].

Інші підходи досить важко систематизувати, але не можна не враховувати ті позиції, які в них закріплені. Наприклад, Журавльова О. Є. вважає, що сутність фінансової стійкості проявляється в оптимальній структурі капіталу, що забезпечується домінуючою часткою власного капіталу в загальному обсязі авансованого в підприємство капіталу, що дає змогу підтримувати фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів та забезпечити безперервний виробничо-господарський процес [4, с. 523]. За думкою Коробова М. Я., якщо параметри діяльності підприємства та розміщення його фінансових ресурсів відповідають критеріям позитивної характеристики фінансового стану, це свідчить про фінансову стійкість підприємства [5, с. 274].

Узагальнюючи ознаки фінансової стійкості підприємства, можна відмітити комплексність і багатофакторність її впливу на різні сторони діяльності господарюючого суб'єкта (рис. 1).

Оцінюючи фінансову стійкість підприємства, можна виокремити певні пріоритети залежно від мети аналізу:

- ✦ власники підприємства (акціонери, інвестори) допускають зростання частки позикового капіталу для розширення обсягів господарської діяльності;
- ✦ кредитори (постачальники, банки, лізингові компанії) навпаки – віддають пере-

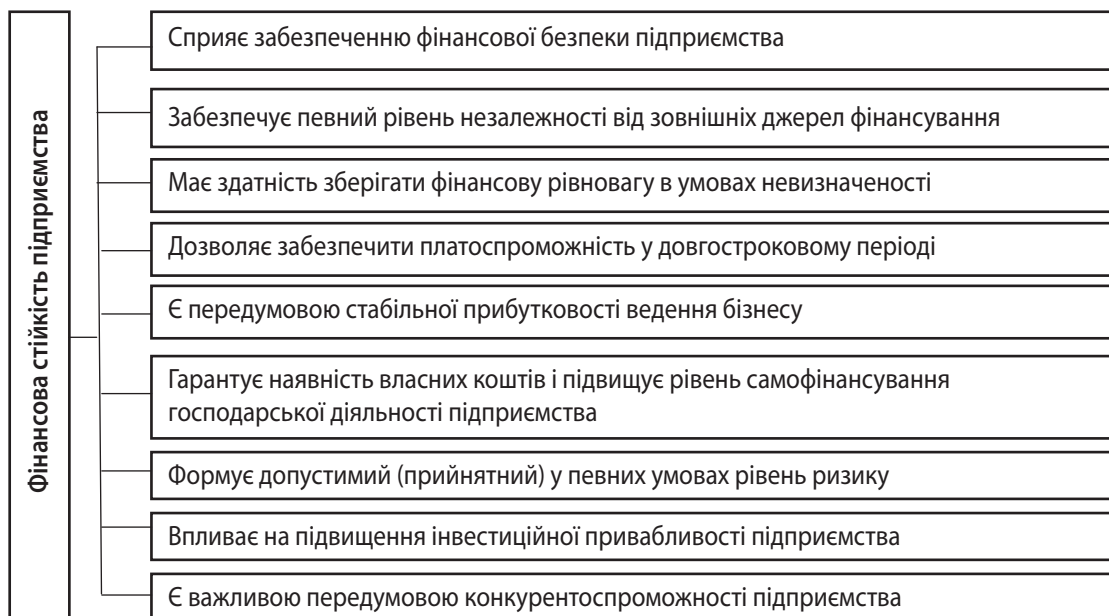

Рис. 1. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства

вагу суб'єктам господарювання з високою часткою власного капіталу.

Мета оцінки фінансової стійкості полягає у визначенні ступеня залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, рівня фінансового ризику, можливості здійснювати фінансування за рахунок власних фінансових ресурсів, у встановленні зони та запасу фінансової стійкості.

У Методичних рекомендаціях і працях вчених відсутній уніфікований підхід до оцінки фінансової стійкості. Найчастіше на практиці використовують коефіцієнтний аналіз, який притаманний оцінці фінансового стану підприємства в цілому. Однак суперечливим питанням є як перелік показників, що характеризують фінансову стійкість, так і порядок їх розрахунку. Крім того, деякі науковці не вбачають різниці між показниками фінансової стійкості та платоспроможності, що суперечить сутності та характерним ознакам цих понять.

Загалом для оцінки фінансової стійкості використовуються підходи, які суттєво різняться за алгоритмом їх здійснення й отриманими результатами, що різнобічно характеризують фінансову стійкість і надають можливість урахувати її вплив на розвиток підприємства в подальшій перспективі (рис. 2).

Отже, для проведення об'єктивної та якісної оцінки фінансової стійкості рекомендуємо дотримуватися певної послідовності (рис. 3).

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами та визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів і джерел їх фінансування.

Оцінка фінансової стійкості починається з аналізу структури фінансових ресурсів, виділяючи власні, залучені та позикові. При цьому проводяться не тільки вертикальний аналіз, а досліджуються основні тенденції їх зміни в динаміці. Особливості розподілу фінансових ресурсів підприємства до відповідних груп (власних, залучених і позикових ресурсів) згідно з формою 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) наведено в табл. 1.

Проведення коефіцієнтного аналізу пов'язане із розрахунком показників, що характеризують співвідношення між розділами активу та/або пасиву балансу підприємства. Відзначимо, що перелік коефіцієнтів, їх назви й алгоритм розрахунку істотно різняться залежно від наукових поглядів дослідників. Немає єдності при визначенні цих показників і в нормативних документах і методичних вказівках. Узагальнюючи різні підходи, пропонуємо перелік основних показників фінансової стійкості, розрахунок яких дозволить отримати загальне уявлення про її стан на підприємстві (табл. 2).

Абсолютні показники, що характеризують рівень фінансової стійкості підприємства, поділяють на дві групи:

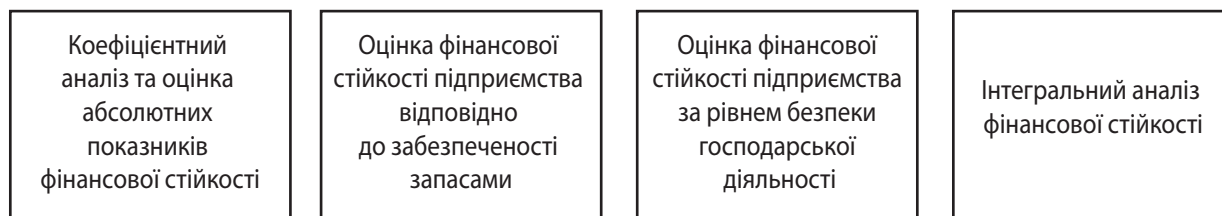

Рис. 2. Підходи до оцінки фінансової стійкості

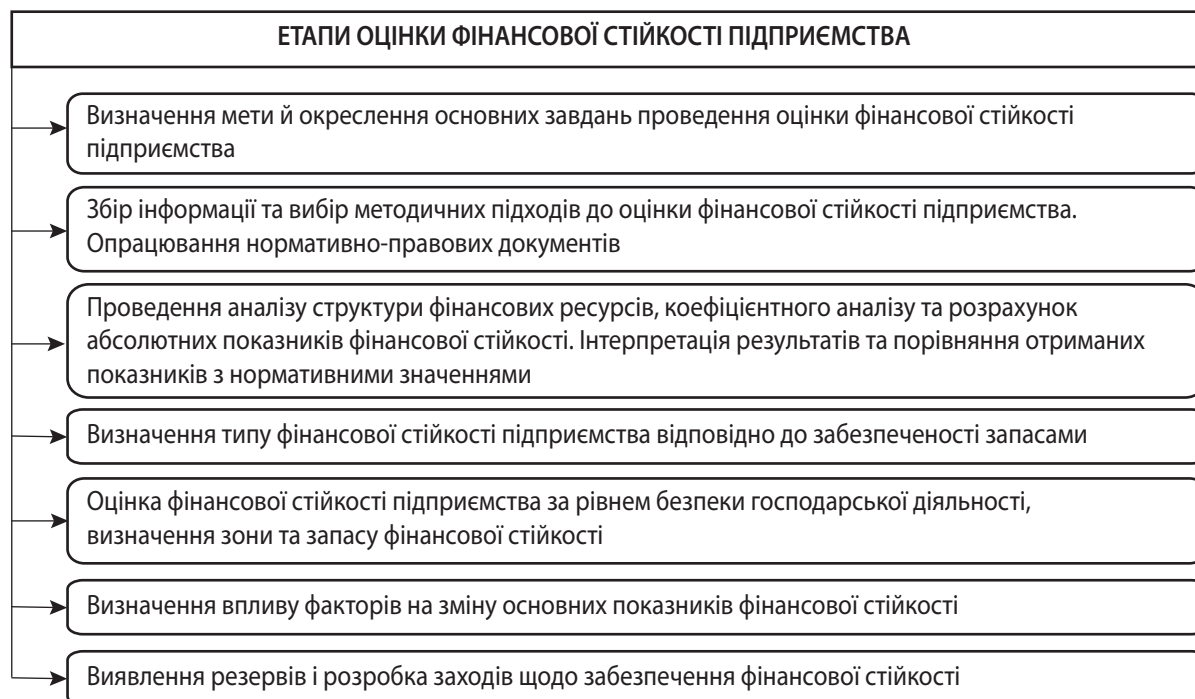

Рис. 3. Етапи оцінки фінансової стійкості підприємства

Таблиця 1

Групування власних, залучених і позикових фінансових ресурсів

Групи фінансових ресурсів	Формування згідно форми 1 «Баланс»	Код
1	2	3
Власні	Усього за розділом I «Власний капітал», у т. ч.	1495
	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400
	Капітал у дооцінках	1405
	Додатковий капітал	1410
	Резервний капітал	1415
	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420
	Неоплачений капітал	1425
	Вилучений капітал	1430
Позикові	Довгострокові кредити банків	1510
	Короткострокові кредити банків	1600
	Векселі видані	1605
	Довгострокові забезпечення	1520
	Інші довгострокові зобов'язання	1515
	Інші поточні зобов'язання	1690

1	2	3
Залучені	Відстрочені податкові зобов'язання	1500
	Цільове фінансування	1525
	Поточна кредиторська заборгованість за: – довгостроковими зобов'язаннями	1610
	– товари, роботи, послуги	1615
	– розрахунками з бюджетом	1620
	у тому числі з податку на прибуток	1621
	– розрахунками зі страхування	1625
	– розрахунками з оплати праці	1630
	Поточні забезпечення	1660
	Доходи майбутніх періодів	1665
	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку і зміст основних показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт автономії	Відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність, нормативне значення > 0,5
	$\phi 1 \text{ р. } 1495 / \phi 1 \text{ р. } 1900$	
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	Відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел	Показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожен одиницю позикових і залучених, нормативне значення > 1
	$\phi 1 \text{ р. } 1495 / (\text{р. } 1595 + \text{р. } 1695 + \text{р. } 1700)$	
Коефіцієнт структури позикового капіталу	Відношення довгострокових зобов'язань до позикових і залучених джерел	Показує, скільки одиниць довгострокових ресурсів припадає на кожен одиницю позикових і залучених, тобто враховує їх структуру в часі
	$\phi 1 \text{ р. } 1595 / (\text{р. } 1595 + \text{р. } 1695 + \text{р. } 1700)$	
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	Відношення довгострокових зобов'язань до необоротних активів	Показує частку необоротних активів, що фінансуються за рахунок зовнішніх довгострокових джерел
	$\phi 1 \text{ р. } 1595 / \text{р. } 1095$	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування	Показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто в тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована
	$\phi 1 (\text{р. } 1195 - \text{р. } 1695) / \phi 1 \text{ р. } 1495$	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до оборотних активів	Показує рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів
	$\phi 1 (\text{р. } 1195 - \text{р. } 1695) / \phi 1 \text{ р. } 1495$	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами запасів	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до суми запасів	Показує рівень фінансування запасів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів
	$\phi 1 (\text{р. } 1195 - \text{р. } 1695) / \phi 1 \text{ р. } 1100$	

Джерело: складено на основі [20].

- ✦ показники наявності джерел фінансування запасів і витрат, що відображають різний ступінь охоплення окремих джерел;
- ✦ показники забезпеченості запасів і витрат джерелами їх фінансування.

Найбільш значущим абсолютним показником при оцінці фінансової стійкості є власний оборотний капітал. Методичні рекомендації, розроблені на рівні держави, не містять єдиної методики визначення власних оборотних коштів. Наприклад, у Методичних рекомендаціях по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій, затверджених листом Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117, величина власних оборотних засобів визначається як різниця між сумою власного капіталу та довгострокових зобов'язань і основними засобами та вкладеннями або як різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями [13].

Оптимальний розмір власного оборотного капіталу залежить від сфери діяльності підприємства, масштабів виробництва, кон'юнктури ринку. Власний оборотний капітал є основою визначення типу стійкості фінансового стану за критерієм стабільності джерел покриття запасів, при використанні якого сума останніх порівнюється з джерелами фінансування, перелік яких послідовно розширюється за рахунок довго- та короткострокових кредитів і позик.

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами науковці виділяють такі типи фінансової стійкості:

- ✦ абсолютна (за якої сума власного оборотного капіталу перевищує суму запасів, діяльність підприємства, як правило, стабільно прибуткова, а його платоспроможність гарантована);
- ✦ нормальна (для забезпечення запасів, крім власного оборотного капіталу, залучаються довгострокові кредити та позики);
- ✦ нестійкий фінансовий стан (пов'язаний з порушенням платіжної дисципліни та зниженням рентабельності, а для забезпечення запасів, крім попередніх джерел, залучаються короткострокові кредити і позики);
- ✦ кризовий фінансовий стан (свідчить про потенційну можливість банкрутства, а наведені вище джерела не покривають суму запасів).

Важливим етапом оцінки фінансової стійкості є визначення зони та запасу фінансової стійкості, що проводиться на основі визначення безбитковості операційної діяльності підприємства.

Зона фінансової стійкості – це вартісний показник, який визначається як різниця між сумою операційного доходу та порогом рентабельності й показує суму доходу, отриманого понад рівня безбитковості. Відповідно, чим меншим є поріг рентабельності, тим більш фінансово стійким є підприємство, і навпаки.

Запас фінансової стійкості визначається як відношення зони фінансової стійкості до суми операційного доходу та показує відсоток доходності за умови перевищення рівня безбитковості операційної діяльності.

Наступним етапом аналізу фінансової стійкості є визначення основних факторів впливу на ті показники, зміна яких є ключовою для подальшої діяльності підприємства. Це має стати підґрунтям для виокремлення основних шляхів підвищення фінансової стійкості та розробки алгоритму їх досягнення.

ВИСНОВКИ

Здійснення господарської діяльності неможливе без залучення позикових ресурсів, що впливає на формування структури капіталу задля розширення можливостей фінансування власного розвитку та є визначальним фактором формування фінансової стійкості підприємства. Важливим аспектом при цьому є оцінка рівня та визначення меж фінансової стійкості. Так, недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства, зниження рівня прибутковості, виникнення загроз фінансовій безпеці суб'єкта господарювання. Формування високого рівня фінансової стійкості на основі забезпечення стабільно значної частки власного капіталу, з одного боку, знижує рівень фінансового ризику та гарантує платоспроможність, з іншого – обмежує можливості щодо розширення фінансування розвитку діяльності підприємства та підвищення ефективності використання власного капіталу. Отже, лише зважений підхід до формування певного рівня фінансової стійкості на базі його ґрунтовної оцінки може бути запорукою стабільного зростання прибутковості ведення бізнесу, забезпечення кредитоспроможності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрютіна М. С., Грачев А. В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : учеб. пособие. М. : Дело и Сервис, 2001. 265 с.
2. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 588 с.
3. Галушчак В. В. Фінансова стійкість та фінансова стратегія підприємства як ефективне формування та використання фінансових ресурсів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 810–813. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/171.pdf>
4. Журавльова О. Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика. *Формування ринкової економіки*. 2009. № 22. С. 523–536. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197256994.pdf>
5. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. 2-ге вид. Київ : Знання, 2002. 274 с.
6. Костирко Л. А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2015. № 4. С. 122–128.
7. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 392 с.
8. Кремень В. М., Щепетков С. Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 1. С. 107–117. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/57810/7/Kremen_Otsiniuvannia_%20finansovoi_stiikosti_pidpriemstva.pdf;jsessionid=27C391E875725C1AFE29C55E00EB52FF
9. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2001. 387 с.
10. Ловінська І. Г. Фінансова стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу. *Фінанси, облік і аудит*. 2014. Вип. 1. С. 252–259. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/7120/Lovinska.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
11. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01. Київ, 2001. 17 с.
12. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. № 7. С. 26–28.
13. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій : Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2117225-98#Text>
14. Островська О. А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємств: теоретичні аспекти визначення їх суті. *Стратегія економічного розвитку України*. 2002. Вип. 4. С. 182–187.
15. Павловська О. В., Пригуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНЕУ, 2007. 592 с.
16. Родионова В. М., Федотова М. А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. М. : Перспектива, 1995. 98 с.
17. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *Международный научный журнал = International scientific journal*. 2015. № 2. С. 91–94.
18. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ : Знання, 2005. 654 с.
19. Шабліста Л. М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки. *Економіка і прогнозування*. 2006. № 2. С. 46–57. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19808/04-Shablsta.pdf?sequence=1>
20. Яцук О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2018. Т. 29. № 3. С. 173–180.

REFERENCES

- Abryutina, M. S., and Grachev, A. V. *Analiz finansovo-ekonomicheskoy deyatel'nosti predpriyatiya* [Analysis of the Financial and Economic Activities of the Enterprise]. Moscow: Delo i Servis, 2001.
- Bilyk, M. D. *Finansovyi analiz* [Financial Analysis]. Kyiv: KNEU, 2005.
- Halushchak, V. V. "Finansova stiikist ta finansova stratehiia pidpriemstva yak efektyvne formuvannia ta vykorystannia finansovykh resursiv" [Financial Stability and Financial Strategy of the Enterprise as the Effective Formation and Use of the Financial Resources]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/171.pdf>
- Korobov, M. Ya. *Finansovo-ekonomichniy analiz diialnosti pidpriemstv* [Financial and Economic Analysis of Enterprises]. Kyiv: Znannia, 2002.
- Kostyrko, L. A. "Analiz potentsialu finansovoi v systemi upravlinnia vartistiu pidpriemstva" [Analysis of Financial Potential in the Value Management System of the Enterprise]. *Visnyk Shkhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, no. 4 (2015): 122-128.
- Kramarenko, H. O., and Chorna, O. Ye. *Finansovyi analiz* [Financial Analysis]. Kyiv: Tsent' navchalnoi literatury, 2008.
- Kremen, V. M., and Shchepetkov, S. Ya. "Otsiniuvannia finansovoi stiikosti pidpriemstva" [The Estimation of Financial Stability of Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2011. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/57810/7/Kremen_Otsiniuvannia_%20finansovoi_stiikosti_pidpriemstva.pdf;jsessionid=27C391E875725C1AFE29C55E00EB52FF

- [Legal Act of Ukraine] (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2117225-98#Text>
- Lakhtionova, L. A. *Finansovyi analiz subiektiv hospodariuvannia* [Financial Analysis of Business Entities]. Kyiv: KNEU, 2001.
- Lovinska, I. H. "Finansova stiikist orhanizatsii yak indyktor ekonomichnoho potentsialu" [Financial Stability of an Organization as an Indicator of Economic Potential]. *Finansy, oblik i audyt*. 2014. <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/7120/Lovinska.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mamontova, N. A. "Finansova stiikist aktsionernykh pidpriemstv i metody yii zabezpechennia (na prykladi pidpriemstv kharchovoi promyslovosti)" [Financial Stability of Joint-stock Companies and Methods of Its Provision (On the Example of Food Industry Enterprises)]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.04.01, 2001.
- Martsyn, V. S. "Nadiinist, platospromozhnist ta finansova stiikist – osnovni skladovi finansovoho stanu pidpriemstva" [Reliability, Solvency and Financial Stability – the Main Components of the Financial Condition of the Enterprise]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 7 (2008): 26-28.
- Ostrovska, O. A. "Finansovyi stan ta finansova stiikist pidpriemstv: teoretychni aspekty vyznachennia yikh suti" [Financial Condition and Financial Stability of Enterprises: Theoretical Aspects of Determining Their Essence]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, no. 4 (2002): 182-187.
- Pavlovska, V. O., Prytuliak, N. M., and Nevmerzhytska, N. Yu. *Finansovyi analiz* [Financial Analysis]. Kyiv: KNEU, 2007.
- Rodionova, V. M., and Fedotova, M. A. *Finansovaya ustoychivost predpriyatiya v usloviyakh inflatsii* [Financial Stability of the Enterprise in the Context of Inflation]. Moscow: Perspektiva, 1995.
- Rusina, Yu. O., and Polozuk, Yu. V. "Ekonomichna sutnist finansovoi stiikosti pidpriemstva ta faktory, shcho na nei vplyvaiut" [Economic Substance of Financial Viability and Factors that Affect It]. *Mezhdunarodnyi nauchnyi zhurnal = International scientific journal*, no. 2 (2015): 91-94.
- Savytska, H. V. *Ekonomichniy analiz diialnosti pidpriemstva* [Economic Analysis of the Enterprise]. Kyiv: Znannia, 2005.
- Shablysta, L. M. "Finansova stiikist pidpriemstva: sutnist i metody otsinky" [Financial Stability of the Enterprise: the Essence and Methods of Evaluation]. *Ekonomika i prohnouzuvannia*. 2006. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19808/04-Shablysta.pdf?sequence=1>
- Yatsukh, O. O., and Zakharova, N. Yu. "Finansovyi stan pidpriemstva ta metodyka ioho otsinky" [Financial State of the Enterprise and Method of Its Evaluation]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya «Ekonomika i upravlinnia»*, vol. 29, no. 3 (2018): 173-180.
- Zhuravlyova, O. Ye. "Finansova stiikist pidpriemstva: teoriia i praktyka" [Financial Stability of the Enterprise: Theory and Practice]. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky*. 2009. <https://core.ac.uk/download/pdf/197256994.pdf>